

Sensorveiledning – Samfunnsgeografi, UiO

SGO 3300, skoleeksamen, våren 2019

Om eksamen ved SGO: En god besvarelse inneholder solid kunnskap, logisk argumentasjon og ryddig disposisjon. Besvarelsen av en drøftingsoppgave skal være diskuterende, analytisk og koble ulike deler av pensum.

1. Besvarelsen svarer på oppgaveteksten på en presis og utfyllende måte
2. Besvarelsen viser kunnskap
3. Besvarelsen skal være velskrevet: sammenhengende med godt akademisk språk
4. Viktige begreper - de som er i kjernen av besvarelsen – skal defineres
5. Besvarelsen skal vise analytiske evne og refleksjon

Generelt om skoleeksamen i SGO 3300 våren 2019

To av de tre kortsvarsoppgavene skal besvares og en av de to langsvarsoppgavene. Alle de besvarte oppgavene må bestås for at eksamen skal bestås. De to kortsvarsoppgavene teller 25% hver av karakteren. Langsvarsoppgaven teller 50%.

Maksimum ordlengde for hver kortsvarsoppgave er 800 ord, mens maksimum ordlengde for langsvarsoppgaven er 1600 ord.

Eksamen tjener både som pensumsjekk og til vurdering av studentenes analytiske evner og refleksjonsnivå:

- Aktiv bruk av stoff fra pensumartiklene forventes, men vi forventer ikke referanser og at studentene husker titler eller forfatteres navn på skoleeksamen
- Refleksjon over teoretiske ståsteder og empiri i pensumartikler skal belønnes
- Det er et pluss om studentene trekker inn relevant stoff fra media eller andre kilder enn pensum, men dette må diskuteres i lys av pensum
- Det er selvfølgelig et pluss om studentene trekker inn flere aspekter enn dem som er nevnt nedenfor, men studentene må klart vise at disse har relevans til det som det spørres om i oppgaven

Om de respektive oppgavene våren 2019

Kortsvar, oppgave 1

Gjør kort rede for muligheter og utfordringer ved utenlandske direkte investeringer ('Foreign Direct Investments', FDI) for utvikling i globale sør. Bruk gjerne ett eller flere empiriske eksempler.

Studentene bør kunne si hva utenlandske direkte investeringer er. Vdr. muligheter bør studentene komme inn på behov for kapital, teknologi og bidrag til å skape arbeidsplasser for økonomisk utvikling. Vdr. utfordringer bør studentene ta for seg temaer knyttet til hva slags type økonomiske aktiviteter det investeres i, diskutere utfordringer mht. å skape koblinger i produksjonen og diskutere hva som skjer med verdiene som skapes og hvorvidt investeringene bidrar til teknologisk oppgradering. De kan også komme inn på lønn og arbeidsforhold.

Kort svar, oppgave 2

Hva innebærer CSR ('Corporate social responsibility'/ næringslivets samfunnsansvar)? Hva er nyttig ved CSR og hva er begrensningene? Bruk gjerne ett eller flere empiriske eksempler.

Studentene bør få frem at dette er en form for privat regulering i næringslivsregi, men med ordninger som ulike typer som internasjonale organisasjoner, NGOer, sivilsamfunnsorganisasjoner og fagforeninger også *kan* ta del i. Videre bør de få frem at CSR i sør-sammenheng her handler om retningslinjer oppkjøpere i nord pålegger produsenter i sør. De bør også få frem at det eksisterer ulike oppfatninger av hva samfunnsansvar og etisk produksjon og handel faktisk innebærer. Mulighetene ligger i ulike aktørers evne til å bruke ordningene til å presse næringslivet til å operere mer etisk. Barrierene ligger blant annet i begrensede muligheter for kontroll og oppfølging, revisjoner som ikke alltid fungerer og mangel på åpenhet. Politikk i landene produsentene opererer i kan også virke begrensede. En grunnleggende begrensning alle bør få frem er oppkjøpernes tendens til å presse produsentenes priser samtidig som de gjennom kravene sine krever bedre arbeidsforhold og lønn hos produsentene. Mulighetene og begrensningene kan problematiseres og utdypes.

Kort svar, oppgave 3

Hva innebærer menneskerettighetsbasert utvikling? Hva slags interessekonflikter kan dette innebære? Bruk gjerne ett eller flere empiriske eksempler.

Studentene bør først si noe kort om hva menneskerettigheter er, særlig at det dreier seg om universelle grunnleggende prinsipper som regulerer forholdet mellom stat og individ, at de er til beskyttelse av individer og grupper mot statens overgrep og til støtte for menneskelig utvikling. Deretter bør de utdype hva som ligger i begrepet menneskelig utvikling (human development). Menneskerettighetsbasert utvikling dreier seg i korthet om at rammeverket for å skape menneskelig utvikling baseres på internasjonale menneskerettigheter. Det er mye å velge mellom med tanke på interessekonflikter. Studentene kan for eksempel trekke frem eksempler på at tiltak som kan tilfredsstille levestandard og sosial sikkerhet for majoritetsbefolkningen i et land kan gå utover urbefolkningen. De kan også bruke eksempler på motsetninger mellom bærekraftighetsmål på utviklingsfeltet (SDG'ene) og menneskerettigheter.

Lang svar, oppgave 1

Gjør rede for endringer i internasjonal bistand gjennom 2000-tallet. Diskuter deretter betydningen av dette for globale sør ved å ta for deg ett eller flere av temaområdene økonomi, demokratisering og fredsbygging.

Studentene bør få frem at Nords dominans innen bistand (tradisjonelle donorer i OECD/DAC) blir utfordret av 'nye' donorer/utviklingspartnere fra midtinntektsland. Det er relevant å trekke frem hva som karakteriserer Kina som 'ny' utviklingspartner i dette henseende. Studentene bør også komme inn på hvordan konkurransen mellom vestlige donorer og nye partnere kan åpne større handlingsrom for mottakerne og hvorvidt mottakerne benytter seg av dette. Vdr. betydningen for økonomisk utvikling er det økende fokuset på utbygging av infrastruktur og hva dette innebærer for mottakerlandene et svært relevant eksempel. Vdr. demokratisering og fredsbygging bør studentene få frem at det har oppstått en ny markedsplass for politisk endring som utfordrer demokratisering og

menneskerettigheter. De kan gjerne bruke Myanmar som eksempel og diskutere hvordan konkurransen for politisk innflytelse politiserer bistand og påvirker demokratisering og fredsbygging.

Langsvar, oppgave 2

Hva kjennetegner globale sørs fremvekst gjennom 2000-tallet? Diskuter hvilke implikasjoner dette har for forbruk og miljø i sør.

Vdr. sørs fremvekst bør studentene trekke frem momenter som økonomisk vekst i BRICs, at sørs andel av verdens handel og produksjon har økt og at sør-sør handelens andel av verdenshandelen har økt (selv om prosessene startet før 2000). Det er også gjort innovasjoner og produkttilpasninger for markeder i sør. De økonomiske endringene har bidratt til at et stort middelklasse-marked er under utvikling. Det er et pluss å få frem at det er store ulikheter mellom og innen land i sør og å problematisere begrepet middelklasse. Vdr. forbruk kan studentene ta for seg økt konsum og middelklassens forbruk av produkter som luftkjølere (air conditioners), kjøretøy, klær og toalettartikler, samt høyere kjøttforbruk. Det er et pluss hvis studentene også problematisere hvorvidt forbruket kan karakteriseres som etisk. Vdr. implikasjoner for miljø i sør kan forurensning som resultat av økt bilbruk trekkes frem.